

als consequentie een staan met weinigen, een staan met een zeer kleine legerschare, omdat de massa met dat beginsel niet instemt.

Welnu, wij moeten niet probeeren, de kiezers-massa te trekken met pakkende leuzen, die evengevoerd door wereldsche partijen kunnen worden aan-geheven. Wij moeten door de kracht van het be- ginsel voor het beginsel trachten te winnen. Dan staan we sterk. Principeel sterk.

Deze verkiezingspropaganda is er een van zeer slechte soort, ze is door en door wereldsch van karakter. Zóó moet het naar mijn overtuiging niet.

Sappemeer.

B. JONGELING.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

„DE HANDSCHOEN OPGENOMEN“.

Onder bovenstaanden titel werd voor de Unie „Een school met den bijbel“ een brochure uitgegeven door Dr G. P. van IJterzon, Voorzitter van den Schoolraad voor de scholen met den Bijbel.

H. W. Tilanus, Voorz. van de Vereeniging voor Chr. Volksonderwijs.

Dr J. Schoneveld, Voorz. van de Scholen der Ned. Herv. Gemeente van 's Gravenhage, en Dr G. Kalsbeek, Directeur van de Chr. Kweek-school te 's Gravenhage.

Deze vier vooraanstaande mannen op onderwijs- gebied en allen behorend tot de Herv. Kerk, heb- ben dit strijdschrift — want dat is het — gericht tegen een anoniem hoofdartikel in „De Nieuwe Nederlander“ van 11 Jan. '46.

Onder het opschrift Openbaar onderwijs met den Bijbel stelt de anonieme schijver in genoemd blad de vraag of de nevenstelling van openbaar en bij- zonder onderwijs op de basis van financieele gelijk- stelling ook geestelijk het uitgangspunt kan zijn voor een toekomstig onderwijsbeleid, m.a.w. moet de huidige scheiding tusschen het openbaar en het christelijk onderwijs al of niet bestendigd blijven. Schrijver meent van niet, omdat er tegen het Chr. onderwijs, zooals het reikt en zelt, twee ernstige bezwaren bestaan, die vooral in de Hervormde kringen gevoeld worden.

Het eerste bezwaar geldt de opgeschroefdheid, waarop het „Christelijk“ karakter van dit onder- wijs wordt onderstreept. Zoo spreekt men b.v. van Chr. aardrijkskunde, Chr. geschiedenis enz.

Het tweede bezwaar betreft het isolement van het Chr. volksdeel. Niet die scheiding tusschen 't Openbaar en 't Chr. onderwijs! Er moet komen een openbare school, die niet als tot nu toe neu- traal is, maar waar de kinderen van heel het volk, van kerkelijke en niet-kerkelijke ouders, samen zitten onder het licht van het Evangelie.

Tegen deze zienswijze — zuiver Barthiaansch — richten zich de vier bovengenoemde heeren.

Voorstanders als ze zijn van de Chr. School, achten ze zich geroepen een waarschuwend woord te laten hooren en te protesteeren tegen ideeën, die bij doorwerking, funest worden voor de zaak van het Chr. onderwijs.

Ook willen zij weten, in hoeverre de Gen. Synode der Ned. Herv. Kerk en de Herv. Raad voor Kerk en School — het speciale orgaan der Herv. Kerk voor schoolaangelegenheden — achter de boven- voorgedragen meening staan. Zij willen niet langer lijdelijk toezien, dat de fundamente, waarop de Chr. scholen staan, worden ondergraven. Ze vinden — en dat terecht — dat hier klare wijn moet worden geschonken. Het eigenlijke verweerschrift valt in tweeën uiteen. Het eerste deel heeft tot opschrift: „Algemeen of Christelijk“. Het tweede stuk wil de vraag beantwoorden: „Is de Chr. school separatist- sch?“

In het derde deel wordt de vraag onder de oogen- gezien of Raden dan wel Vereenigingen de belan- gen van het Chr. onderwijs dienen te bevorderen.

In het eerste deel wordt de Barthiaansche ge- dachte, als zou de geestelijke redding van ons volk gezocht moeten worden door alle Chr. organisatie- vormen als separatistisch prijs te geven en daar- voor in de plaats te krijgen „algemeene“ vereeni- gingen, waarin voor ieder, ongeacht zijn overtuig- ing, plaats is, afgewezen.

En omdat het al of niet voortbestaan van het Chr. onderwijs hier in 't geding is, willen Dr Van IJterzon c.s. weten of de Gen. Synode de meening van „De Nieuwe Nederlander“ in dezen is toege- daan. De vraag om een uitspraak is des te meer gerechtvaardigd, omdat de indruk is gewekt dat genoemd blad de mond is van de Gen. Synode van de Herv. Kerk.

In „De Chr. School separatistisch?“ wordt met verontwaardiging de beschuldiging, als zou de Chr. school separatistisch zijn, afgewezen. Immers, haar

deuren staan wijd open, ook voor de kinderen uit niet-kerkelijke kringen. Geen enkel kind wordt uit- gesloten om de overtuiging der ouders op politiek of sociaal terrein.

Zou men de Chr. School moeten vervangen door een algemeene school met den Bijbel, zooals De Nieuwe Nederlander wil?

Maar dat is practisch niet te verwerkelijken! Daarmee zouden de Roomschen, Gereformeerden en Joden nooit of te nimmer accoord gaan. En daar zouden ze gelijk aan hebben ook! We wonen in een Chr. land en daarbij behoort een Chr. School. Ja, die Chr. School moet regel zijn en hoe eerder de benaming „Bijzondere School“ vervalt, hoe beter. Een Chr. School in een Chr. land is niets bijzon- ders, maar juist heel gewoon.

Daarnaast dient dan een school voor onkerkelij- ken de kinderen, op te vangen van hen, die er nog niet aan toe zijn om hun kinderen voluit Chr. onder- wijs te geven. En dan moet er ernstig naar worden gestreefd, ook op die school een plaats te geven aan den Bijbel. Ook op die school moeten de kin- deren met Gods Woord in aanraking komen, maar de weg, die „De Nieuwe Nederlander“ in wil slaan om dat doel te bereiken is absoluut verkeerd.

Wil men heusch eerst het Chr. onderwijs af- breken om op de puinhopen een algemeene school met den Bijbel op te richten?

In het laatste deel, „Raden of Vereenigingen?“, wordt de vraag overwogen of met het beëindigen van den bezettingstijd ook de functie van den Herv. Raad voor Kerk en School moet worden beëindigd. De Herv. Raad is van boven-af gekozen De ge- meente heeft op de verkiezing der leden geen enkelen invloed. Dat dient te veranderen. De Herv. Raad moet een meer presbyteriaal inslag hebben.

Hiermee heb ik in 't kort den inhoud van „De Handschoen opgenomen“, weergegeven. Het is een genot om dit werkje te lezen, niet alleen omdat het zoo vlot geschreven is, maar ook om dat de ge- voerde polemiek op zoo'n hoog peil staat en niet het minst, omdat op elke bladzijde de liefde voor de Chr. School tot uiting komt.

Bovendien lijkt me dit geschriftje — het telt maar 16 blz. — zoo belangrijk, omdat de Gen. Synode der Ned. Herv. Kerk en de Herv. Raad voor Kerk en School genoodzaakt worden zich duidelijk uit te spreken over de beteekenis van de Chr. School in dezen tijd. Moet ze verdwijnen of moet ze nog altijd beschouwd worden als een machtig middel om Gods Koninkrijk te bouwen?

Met spanning wachten we het antwoord af, dat niet alleen voor onze Herv. broeders, maar voor al de voorstanders van het Chr. onderwijs van het hoogste belang is.

Ik hoop, dat dit artikel velen er toe mag brengen, dat ze de hier besproken, belangrijke, brochure zelf gaan lezen.

Het is de moeite waard!

Groningen.

K. VAN HUIZEN.

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Het wordt meer dan tijd onze volle aandacht te wijden aan de vrijheid en het recht der kerk van Christus. Ik bedoel dan het instituut, zooals Hij dat met zijn ambten, bijzondere en algemeene heeft ingesteld.

Want alleen als zodanig is zij zichtbare realiteit. Ik begrijp nooit recht waarom men al die onderscheidingen heeft gemaakt van kerk als instituut en kerk als organisme, zichtbare en onzichtbare kerk.

Komt dat, omdat wij zoo moeilijk ontglippen aan onze liefsheerij, die men dan wijsgeerig wel noemt, overal in de plaats van hetgeen onze God ons gaf, in plaats dus van Zijn werken, die realiteit zijn, onze begrippen te zetten?

We hebben een begrip staat. Ik wees er een vorige keer al op hoe wij daarvan een afgod maken, die toch, naar het woord der Schrift, niets is, of wel een instrument van den satan.

Wat is de staat? Dat leert gij, als gij met hem in aan- raking komt: hier een veldwachter, daar een belastingambe- naar, een burgemeester, een minister. Altijd menschen, nooit begrippen, al hebben zij soms de zotste begrippen en dat te erger, naarmate zij hooger geplaatst zijn.

Zoo nu gaat het ook met de kerk.

Een „onzichtbare“ kerk zien wij niet. En de kerk als „organisme“ evenmin. Wij zien wel de leden der kerk, op- tredende op allerlei levensgebied. Het gaat nu in het leven onzer ongehoorzaamheid zoo, dat wij al luid spreken over de taak der kerk, zoolang zij voor ons een begrip blijft, en naarmate wij de wezenlijke reële kerk, zooals Christus die ons gaf, met haar bijzondere ambten, van haar recht en taak willen berooven. Nu eens op deze dan op die manier.

De gevaren nu, die deze wezenlijke kerk bedreigen, zijn vele.

Daar is ook thans nog altijd de zoon der Revolutie, die de kerk niet zal hinderen, als zij maar goed het onderscheid in het oog houdt van het „geestelijke“ en het „tijdelijke“. Het tijdelijke, dat zijn dan de dingen van deze aarde. Het

geestelijke is de zorg voor het „hiernamaals“. En met dat hiernamaals heeft de kerk dan te maken, voor wie dit noodig heeft.

Zoo zeide het Napoleon. De kerk moet er zijn, zeide hij, maar ik moet haar in mijn hand hebben. Zij moet voor mij een geestelijke politie wezen. Dat geeft gemak.

Want als de arme klaagt, dat hij niets heeft en dat de rijke in weelde zich baadt, dan stelt de priester hem gerust en zegt: later komt het voor u.

En breng ik een misdadiger op het schavot, de priester preekt hem den hemel in. Dat is de mooiste verdeeling van den arbeid, die ik ken. Zoo redeneerde de liberalist der vorige eeuw ook: godsdienst is goed voor het gewone volk. En Thorbecke zei tegen Groen: de kerk is een gewone vereeniging, net als al die andere, en: waart gij maar een stille partij.

Zoo redeneerde de Deist, die naar het woord van Pierre Bayle, geen tijd had gehad atheïst te worden. Later kwam Marx en die verklaarde: godsdienst is opium voor het volk. En dat is weer wat anders.

Thans is het socialisme echter een weinig „religieus“ ge- worden: het erkent de waarde der „religie“ en van de kerk, mits zij blijft op haar eigen „terrein“.

Er is nog een andere manier om het werk der kerk vruch- teloos te maken. Men doet dan niet allereerst een aanval op de bijzondere ambtsdragers, maar belaaft het aapje der pelooivigen. De kerk moet alles en nog wat doen. Christe- lijke organisaties, d.w.z. georganiseerd optreden van de kinderen der kerk, zijn eigenlijk overbodig. De kerk, d.w.z. de dominees en de synoden enz., die zullen alles wel doen, voor alle levensgebied. De kerk zal met groot geweld op- treden om haar boodschap overal te doen hooren. Maar — die boodschap deugt niet. En dan is het werk der kerk ook weg, al maakt men nog zoo veel lawaai.

De derde weg om de kerk doodelijk te treffen wordt be- wandeld door de Generale Synoden der eens Gereformeerde kerken.

Men neemt dan het recht der plaatselijke kerk — den grondsteen van het Schriftuurlijk kerkrecht weg, legt be- lijdenisstukken op zonder de kerken te hooren, ban uit, zon- der met de kerken, de wezenlijke kerken te rekenen, ver- valscht de sacramenten, en slaat zoo de rijke vrucht der reformatie in ons land ter neer.

Nog levendig herinner ik mij wat een oude dominé der Afscheiding mij antwoorde toen ik hem vroeg — ik was toen nog een jongen — wat is kerkrecht? Hij zeide: kerk- recht mijn beste jongen, dat is vaak het grootste onrecht. Het is in handen van meerdere vergaderingen vaak met een stuk elastiek.

Je kunt het uittrekken zoover je wilt. Maar onthoudt van mij één ding: als men je later vraagt: Wat is de kerk en waar berust het zeggenschap over de kerk, dan antwoordt je: de kerk is de plaatselijke kerk en de regeermacht behoort onder Koning Christus bij den hereraad en nergens elders.

Tijdens de zaak Geelkerken heb ik dat helaas vergeten, blij dat er een Synode was, die de waarheid des Woords handhaafde, alsof wij een Paus konden dulden, als hij maar niets verkeerd leerde.

Onze tijd liet mij het geweldig gevaar weer zien, dat de kerk bedreigt met ons begrippenstelsel.

Daar is een vierde weg, waarin de werkelijke kerk zeer ernstig wordt getroffen. Dat is door de onder ons gang- bare leer omtrent de verhouding van kerk en staat.

Ik vond die gangbare meening kort maar juist weergege- ven in een leidraad van het Gereformerd Jongelingsblad over Kerk en politiek. Wat is de kerk, en wat is haar taak? Ik noem dit orgaan niet, omdat ik het eenig verwijt zou willen maken, maar alleen omdat het de gangbare meening zoo juist formuleerde. Een meening die naar mijn innige overtuiging onjuist is.

Ik lees dan: „negatieve en positieve taak der kerk“. „Wat zij niet mag doen“. Allereerst dit: „in de prediking van de primaire beginselen moet de kerk alles vermijden wat niet op haar terrein ligt“.

Primaire beginselen. Ik zou zeggen: dat is een tautologie. Want een beginsel is een begin, het fundament, het grond- leggende, en dat is altijd primair. Anders is het geen goed beginsel. Maar dit laat ik nu daar. Bedoeld wordt, dat de kerk — d.w.z. de ambtsdrager, bedienaar des Woords, onder- ling op huisbezoek enz., bij het spreken en vermanen omtrent de fundamente van het leven alles moet vermijden, wat niet op het terrein van de kerk ligt. D.w.z. dat er levens- gebieden zijn, waar de kerk, d.w.z. de ambtsdrager, het Woord Gods niet mag spreken. Een deel van het leven wordt zoo voor de verkondiging van het Woord afgesloten. Het lijkt veel op het beruchte „neutrale terrein“.

In den grond der zaak is het onzin. Want het Woord Gods moet overal worden toegelaten, neen ingeroepen. Geen duimbreeds gronds, dus eens Dr. Kuiper, mag haar ontegen.

Doet men dit wel, dan neemt men de grens voor het Woord in ruimtelijken zin. Hier mag het komen en daar niet. Ik zou haast zeggen: geografisch. En wij moeten die grens alleen zien ten aanzien van haar taak.

Die taak vindt de kerk overal, maar zij heeft een zeer bepaald karakter. Zij zegt alleen: zoo spreekt de Heere; dat zegt het Woord Gods.

En wie zou dan op eenige deur de woorden „verboden toegang“ durven te plaatsen? Watblijft? Wij hebben beloofd, dat wij ons aan de tocht der kerk, d.w.z. van haar ambts- dragers, zouden onderwerpen, indien wij ons kwamen te ontgaan. Toen werd niet gezegd: alleen met betrekking tot dit of dat terrein. Het gold voor heel ons leven. En nu zouden wij, als de kerk van oordeel is, dat zij ons moet onderwijzen in den weg van het Woord des Heeren of dat wij verkéerd spraken of handelden en ons daaromtrent wij vermanen, de deur voor denancus harer ambtsdragers dicht werpen? Maar natuurlijk, die ambtsdrager heeft alleen macht over ons, als hij kan zeggen: zoo zegt de Heere, dat zegt het Woord en de belijdenis, die gij bezwoeren hebt.

Zoo komt de kerk ook tot de overheid. Elken Zondag weer. Zij bidt voor haar. Zij vermaant haar in den dienst des Woords.

Zij zal de overheid niet vertellen, hoe zij haar belasting- stelsel moet inrichten of haar leger moet vormen, maar niet, omdat zij daarin niets te zeggen heeft. Zij heeft er veel in te zeggen. Zij zal tegen de overheid zeggen: gij moogt uw volk niet bestelen en gij moogt niet zijn geld niet „smijten“

en gij moet uw over- de kinderen men. Zoo, als het Wo- der kerk ka- voor geen s

Malligheid van jongelien- zicht en dan G.G., dat ik om te zeggen- zicht houden en de belijde- danig“, d.w.- eens, wat e- leden afte

Ook hier- haar woort- haars Konin- Ik ga nu reformede

Men heeft En er was van hetgeen- der overheid overschreden

Ik geloof, maar het is De kerk h- schreden, in te zeggen, w en wat zij na

Dat ha- Maar zij h- wel eens gel- In artikel

vaderen was oprichte van- haar zwaarc- alleen met h- De overhe- Want zij he- nergens eeni- Zoo heeft- van beginsel heerlijken.

De overhe- komen vrijb- rechter verst- de eerste p- wordt belaa- haar gvaard- de Spaansc- koning Willi- jkijken Lodew- Dit moest- Volkenbond

En de zgn- tiekie spelen wijzen. De- van den sto- net alsof hij betrachten i- Heere, de F- Kust den Z- vergaat, wan- wellicht we- niet tevergee- veel te weini- dan moet zij Synode van om een enke

Ten slotte dat is de ker- Alweer een- spreken moe- gin afgeleid- een fundame- daaronder al- de gehoorzaa- dus. En zou-

Wij moe- kerk, dus al- want alleen- zien.

Want de- over de ver- en de maats- dwaling, die- scheiding der- Wij sluiten- alsof zij nie- ons overal t-

P.S. Men- het orgaan- is orgaan va-

In „Ons- stede):

In het k- sis Haarle- ik onder l- Dienst des

als". En met dat
voor wie dit noodig

er zijn, zeide hij,
Zij moet voor
t gemak
heeft en dat de
iester hem gerust

havot, de priester
te verdeling van
de liberalist der
het gewone volk.
k is een gewone
hart gij maar een
woord van Pierre
den. Later kwam
am voor het volk.

ig „religieuze“ ge-
en van de kerk,

der kerk vrucht-
reest een aanval
agt het ambt der
at doen. „Christe-
optreden van de
e. De kerk, d.w.z.
n alles wel doen,
groot geweld op-
hooren. Maar —
kerk der kerk ook

treffen wordt be-
ns Gereformeerde

lijke kerk — den
cht weig, legt be-
ren, ban uit, zon-
te rekenen, ver-
rijke vrucht der

oude domine der
vroeg — ik was
Hij zeide: kerk-
grootste onrecht.
igen vaak niet een

daar onthoudt van
Wat is de kerk en
dan antwoordt je:
tearmacht behoort
en nergens elders.
t helaas vergeten,
heid des Woords
iden, als hij maar

weer zien, dat de
rkelijke kerk zeer
onder ons gang-
en staat.
tr juist weergege-
rd Jongelingsblad
wat is haar taak?
eenig* verwijt zou
gangbare meening
naar mijn innige

der kerk". „Wat
prediking van de
ermijden wat niet

is een tautologie.
ament, het grond-
is het geen goed
eld wordt, dat de
es Woords, onder-
vermanen omtrent
et vermijden, wat
z.z. dat er levens-
ambtsdrager, het
el van het leven
Woord afgesloten
errein".

vorden toegelaten,
ds, dus eens Dr
e grens voor het
omen en daar niet
moeten die grens

zij heeft een zeer
preekt de Heere:

den „verboden toe-
ij hebben beloofd,
van haar ambts-
ofs kwamen te
net betrekking tot
ons leven. En nu
dat zij ons moet
des Heeren of dat
s daaromtrent wil
ambtsdragers dicht
heeft alleen macht
e Heere, dat zegt
oren hebt.

id. Elken Zondag
mar in den dienst

zij haar belasting-
vormen, maar niet,
heeft er veel in te
n: gij moogt uw
geld niet „smijten“

en gij moet orde en gezag handhaven in en buiten uw leger,
en uw oversten mogen niet vloeken en gij moet toezien dat
de kinderen der kerk niet in een immorele omgeving kom-
men. Zoo, en nog veel meer, als het moet. Maar alleen
als het Woord Gods daartoe roept en als de ambtsdrager
der kerk kan zeggen: dat zegt het Woord. En dan mag hij
voor geen sterveling wijken.

Malligheid was het, toen men wilde, dat een vereniging
van jongelingen of meisjes zich stelde onder kerkelijk toe-
zicht en dan, naar een schema van den bond van J.V. op
G.G., dat ik eens onder handen heb genomen, bezig ging
om te zeggen: ja, die ambtsdrager mag wel komen en toe-
zicht houden, maar alleen bij de bespreking van het Woord
en de belijdenis en voorts met op de vereniging als „zoo-
danig“, d.w.z. met aftrek van de leden. Nu, kijk dan maar
eens, wat er van een vereniging overblijft, als men de
leden aftrekt.

Ook hier geldt alleen: de kerk komt overal en heeft overal
haar woord en vermaan te spreken, maar altijd het Woord
haars Konings.

Ik ga nu echter verder met de uiteenzetting van het „Ge-
reformeerde Jongelingsblad“.

Men heeft het dan over art. 36 onzer geloofsbelijdenis.
En er wordt gezegd: „de kerk heeft hier (ook in het deel
van hetgeen is blijven staan) in haar belijdenis van de taak
der overheid de grenzen van haar profetische bevoegdheid
overschreden“.

Ik geloof, het zelf ook wel eens zoo te hebben gezegd,
maar het is heelmaal mis.

De kerk heeft de grens van haar bevoegdheid niet over-
schreden, in art. 36, want zij is bevoegd, om aan de overheid
te zeggen, wie zij is en hoe zij moet handelen, wat zij wel
en wat zij niet mag doen.

Dat is haar roeping en haar taak, haar heilige plicht.
Maar zij kan zich vergissen en zij heeft hare bevoegdheid
wel eens gebruikt, om iets te zeggen, dat niet juist was.

In artikel 36 staat heel wat goeds. Alleen de fout onzer
vaderen was, niet, dat zij de overheid een taak wezen ten
opzichte van de kerk, maar dat zij wilden, dat de overheid
haar zwaard zou gebruiken inzake de tucht, die de kerk
alleen met het Woord heeft uit te oefenen.

De overheid heeft zeer zeker de taak, die artikel 36 noemt.
Want zij heeft, vóór alles, te zorgen, dat het Woord Gods
nergens eenige uitwendige belemmering ondervindt.

Zoo heeft zij, naar art. 4 van het antirevolutionair program
van beginselen het heel goed zegt, den Naam Gods te ver-
heerlijken.

De overheden zijn zeer zeker geroepen, om voor de vol-
komen vrijheid der kerk te waken. Zoo moet het thans de
rechter verstaan in onze zaak. Daartoe is de staat zelfs in
de eerste plaats ons gegeven. En als die vrijheid ergens
wordt belaagd, moet de overheid er niet voor terugdeinzen
haar zwaard te gebruiken. Zoo deed het prins Willem I tegen
de Spaansche onderdrukking en zoo verstond de stadhouder-
koning Willem III het ook in zijn krijt tegen den schandeli-
ken Lodewijk den veertienden.

Dit moest als eerste punt staan op het program van een
Volkenbond. Maar onze overheden verstaan het niet meer.
En de zgn. kerken, in oecumenisch verband, gaan diploma-
tische spelen in plaats van de overboden op haar plicht te
wijzen. De leiders dier kerken kruipen tusschen de poeten
van den stoel, waarop een diplomaat zit en die doet dan
niet alsof hij van niets weet. Maar als die leiders, hun roeping
betrachten en in waarheid konden zeggen: zoo spreekt de
Heere, de Koning der koningen en de Heere der heeren.
Kust den Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op den weg
vergaat, wanneer zijn toorn naar een weinig zou ontbranden,
wellicht werden zij dan weggejaagd, maar hun woord zou
niet tevergeefs zijn gesproken. De kerk heeft den overboden
veel te weinig te zeggen, tegenwoordig, maar, als zij spreekt,
dan moet zij het goed doen en niet verkeerd, zoals het der
Synode van de Ned. Herv. kerk overkwam inzake de radio,
om een enkel voorbeeld te noemen.

Ten slotte nog deze zin uit de genoemde leidraad: „zij,
dat is de kerk, velle geen oordeel over afgeleide beginselen“.
Alweer een beperking van de taak voor het Woord, dat zij
spreken moet. Wat zijn toch afgeleide beginselen? Een be-
gin afgeleid van een begin? Een fundament, afgeleid van
een fundament? Afgeleide beginselen? Ik vermoed, dat men
daaronder alleen de toepassing der beginselen in het leven,
de gehoorzaamheid daaraan, moet verstaan. De levenspraktijk
dus. En zou de kerk daaromtrent niets hebben te zeggen?

Wij moeten ons in dit redeneren over het instituut der
kerk, dus allereerst over de taak van haar ambtsdragers,
want alleen zoo is ons spreken reëel, werkelijk, ernstig her-
zien.

Want de wijze, waarop wij gewoon werden te spreken
over de verhouding van de kerk tot den staat en het gezin
en de maatschappij, leidt tot verergering der Lutherische
dwaling, die de kerk alleen heilsmiddel deed zijn, tot de
scheiding der revolutie tusschen de kerk en gansch ons leven.
Wij sluiten terreinen af en beperken het spreken der kerk,
alsof zij niet had te brengen het Woord des Heeren, dat
ons overal ten wet moet zijn, of wij gaan verloren.

P.S. Men wijst er mij op, dat ik ten onrechte „Poleninos“
het orgaan noemde voor de studentenvereen. S.S.R. Het
is orgaan van de Utrechtsche afd.

MARNIX.

„Liturgische“ dienst.

In „Ons Kerkblad“ schrijft ds J. Keizer (Heem-
stede):

In het kerkblad van de Gereformeerde kerken der klas-
sis Haarlem (niet onderhoofdende artikel 31 K.O.) lees
ik onder het kopje Heemstede: „Zondag 5 Mei zal de
Dienst des Woords bijzonder zich richten op de herden-

king van de onderdrukking en bevrijding. De kerkeraad
besloot de morgendienst een liturgisch karakter te geven.
Er zal dien morgen geen preek worden gehouden, maar
een brede Schriftlezing, afgewisseld met „gemeentezang,
gebed en dankzegging“.

Het staat er zo simpel: De kerkeraad besloot dat er
Zondag 5 Mei in de morgendienst... niet gepreikt zal
worden. En honderden hebben er misschien verder geen
minut bij stil gestaan. Oh, dat is weer wat anders, een
liturgische dienst!

Ja, inderdaad wat anders.
Maar dan iets anders, door de kerkeraad gedaan, als
hij beloofd heeft te zullen doen en hem door Chr. was
opgedragen. De opdracht was: Predikt 'het Evangelie,
want het geloof is uit het geboorde Woord.

De belofte was, toezicht te zullen nemen op de lezing
van de dienaren des Woords. Zondagmorgen 5 Mei is in
de kerk Koediefsaan 76 het Woord niet ambtelijk be-
diend. Daar is geen dienst des Woords geweest. Want
dienst des Woords is de ambtelijke vermelding van het
Woord Gods aan de vergaderde gemeente van Chr.

Volgens het besluit van de kerkeraad. De kerkeraad die
beloofd heeft de gemeente te zullen weiden met de ver-
kondiging des Goddelijken Woords.

Zondagmorgen 5 Mei is in de kerk Koediefsaan 76
ook geen liturgische dienst gehouden. Want liturgie is:
eredienst voor God. En een liturgische dienst is een: ere-
dienst voor God met ambtelijke bediening van het Woord.
Snelle afloop als der wateren!

Tot zoover ds Keizer. Hoe het den hoogleeraar
in de ambtelijke vakken aan de V.U. (dr Aalders),
lid der synodocratische kerk van Heemstede hierbij
te moede was? Wij weten het niet. Ds J. Keizer
besluit:

Zondag 5 Mei: geen dienst des Woords.

Zondag 12 Mei: In de week „Opbouw van Nederland“
een bijzondere dienst des Woords nl. een speciale belich-
ting van de rijkdom en de taak van het gezins-leven.

De kerk beïnvloed door de geest der eeuw. Vrijmaken
is: met berouw wederkeren tot den Heere.

„En 't blijft maar hetzelfde“: Ds G.
Janssen contra Ds Hoytema.

Ds Janssen schrijft in „Kerkode“ voor de Geref.
Kerken in Drente:

Nu moet ik toch wel twee dingen opmerken.

Het eerste is dit: ds Hoytema veroordeelt alle schor-
singen van hem zelf en zijn Synodes enz. Hij zegt: onze
verschillen zijn zaken van weinig betekenis. Daarom
moogt ge de kerk niet breken. Ik heb daarop slechts dit
te zeggen: wanneer inderdaad slechts weinig betekende
zaken in geding zijn, dan moogt gij, ds Hoytema, op grond
daarvan niet schorsen. Dan zijn uw schorsingen zonde ge-
weest voor God. En ge moet niet vergeten, dat de vrij-
making een gevel is geweest van de schorsingen etc. Ge
veroordeelt hier dus u zelf en uw synodes. Overigens ge-
loof ik niet, dat we hier hebben te doen met zaken van
slechts weinig betekenis.

En het tweede, wat ik wil opmerken, is het volgende:

Ds Hoytema stelt nu de Belijdenis voorop. Als we het
daarover maar eens zijn, dan moeten we over het verleden
maar niet te veel spreken, want de „vraag is niet, wat
er in het verleden gebeurd is...“ Het zit een mensch,
dat blijkt hier ook weer, in het bloed, wanneer hij ver-
keerd gedaan heeft, dat liefst maar te willen vergeten. Maar
dat zou hier toch wel heelmaal mis zijn. Op welke grond
heeft ds Hoytema in het verleden ds Bos mede geschorst?
Op deze, dat ds Bos afweek van de Belijdenis, waarover
ds Hoytema het nu ineens zoo druk heeft? Welneen, op
grond van *mouterij*! Ds Bos werd geschorst, niet als al
die anderen, hoeveel hoorder wel niet? — op grond van
opstand tegen het kerkelijk gezag. Omdat hij zich niet
aan de Synode wilde onderwerpen. *Op die grond is hij ge-
schorst en niet op grond van de Belijdenis. Dat vergeten
wij nooit.*

Waar de satan woont.

In Kb. classis Hardenberg schrijft een broeder:

„Wij hebben zeer dicht bij de demonen gewoond“; „Wij
hebben uit de verte het beest uit den afgrond gezien“,
zeggen de Duitsche christenen. Zal naar hun waarschu-
wende stem worden geluisterd? Wij moeten dikwijls vree-
zen van niet, wanneer wij zien, dat zooveel thans hun
heil verwachten van de „democratie“, of van het „huma-
nisme“, ook al wil men daarnaast aan het „christendom“
een bepaalde waarde toekennen. In den grond der zaak
is dit immers hetzelfde als wat het Deutsche volk heeft
gedaan: de religie wegschrijven uit het leven, den dienst
van God vervangen door den dienst van den mensch, en
dit verklaart, waarom er heden nog zooveel dingen zijn ook
in ons land, die ons aan het nationaal-socialisme herinne-
ren. Maar wie aan God niet gehoorzaamt, dient, zelfs
zonder het te willen of te weten, den duivel en bereidt
daardoor de komst van het beest voor. De antichrist komt
en er zijn reeds vele antichristen geworden (1 Joh. 2:18),
maar wee dien mensch, die zijn pad bereidt door seculari-
seering van het leven! Hij bewerkt zelf alle verschrik-
king die over hem komen zal in de zware tijden, waar-
van de Schrift profeteert en waarvan de oorlogsjaren ons
iets hebben te zien gegeven.

En in het Geref. Kerkb. van Haarlem lezen wij:

Een Regering, die weigert te regeren, maar met om-
keering van het recht, en met knoeting van wettigen volks-
invloed (Staten Generaal) aan de conferentietafel plaats-
neemt met de ondermijners van haar gezag.

Bijzondere Gerechtshoven, welke predikanten, niet al-
leen, wat haar recht is, veroordeelen (Ds R. H. Oldeman
en Ds F. H. G. v. IJsselt) maar — in de rechten der Kerk
trekkend — hun voor het leven „het belijden van een
geestelijk ambt“ of „het betreden van den kansel“ ver-
bieden.

Aan den anderen kant kerkeraaden, die (om stoffelijke
goederen) hun broeders aandagen bij den wereldlijken
rechter.

Een z.g. „revisie“-synode, welke weigert — bewaar-
schriften ten spijt — de „kerkrechtelijke“ handelingen van
haar voorgangers aan een omstandig onderzoek te onder-
werpen en dus het gepleegd onrecht sanctioneert.

Een synode welke verklaart, dat broeders, die heilig naar
Gods Woord begeeren te leven, „terecht“ zijn geschorst/
afgezet, maar de haar opperhoofheid (naar het „nieuwe
kerkrecht“) erkennende kerken opwelt om toch vooral met
degenen die zijn „begegane“ contact te zoeken.

„Rechters“ die (naar het Woord van Ds v. d. Born)
„vriendelijke broeders“ worden.

Het artikel eindigt met de woorden:

Zoo is het struikelende staatsrecht en het omgebogen
kerkrecht een teeken van den komenden rechtvaardigen
Rechter.

„Sta op, o God, richt de aarde, want Gij bezit alle
volken“ (Ps. 82:8).

Kom Heer Jezus! „Geef dat wij bij Uw komst onstraf-
lijk wezen mogen!“

Gebruikelijke camouflage.

Ds B. A. Bos schrijft in Kb. van Voorburg:

Ik las een verslag van de conferentie van predikanten
uit de gebonden Gereformeerde Kerken. De voorzitter
Prof. Grosheide betreurde het dat de Kerkelijke scheur
ook had doorgewerkt in de vereniging van predikanten.
Dat was dus blijkbaar niet noodig geweest. Ik zou er op
kunnen wijzen dat wij ons lidmaatschap van de bedoelde
vereniging niet hebben opgezegd. Ik althans heb dat niet
gedaan.

Ik zou er voorts op kunnen wijzen, dat wij voor de
gehouden conferentie geen *uitnodiging* hebben ontvangen.
Ik althans ontving die niet. Ik zou dan de conclusie kun-
nen trekken, dat Prof. Grosheide, en heel die predikanten-
vereniging welke hem niet tegensprak, klaagt tegen zich-
zelf, waar hij zelf en heel die vereniging de scheur heeft
doorgetrokken. Toch zal ik hierop niet dieper ingaan, maar
mij alleen maar bedroeven over het feit, dat men steeds
maar weer de kwesties verdoezelt en weigert de zaken
scherp te stellen en zoo elke serieuze eenheidsbegeerte
saboteert.

En valsche voorlichting.

Wij lezen van de hand van dhr J. F. J. Lamet in
„Ons Kerkblad“ (N. Brabant en Limburg):

In het orgaan van de synodocratische gebonden Geref.
Kerken van N.-Br. en Lb. (nr. van 26 April '46) schrijft
(Ds) L. Zielhuis te O(ss) onder het opschrift: „In de
eerste versnelling“ over de Evangelisatie.

In dit artikel komt de volgende opmerking voor:
„De Kerkstrijd beroofde ons ook hier en daar van mede-
arbeiders in de Evangelisatie, al zal men in het alge-
meen in de kringen der volbloed Evangelisatiemensen
„weinig thans „vrijgemaakte“ brs. en zrs. „aantreffen“,
„dat is wel een opmerkelijk verschijnsel“.

Wij Ds Zielhuis hiermede zeggen, dat de Geref. Kerken
(onderh. art. 31) de blijde boodschap van het Evangelie
niet uit willen dragen, omdat zij zulks niet *kunnen*, zittende
in de seculierse hoek? Laat hij zulks dan schrijven en
met bewijzen staven! En wanneer hij dit publiek bewijst,
mag ik hem dan vragen, waarom zijn Synode dan ver-
eeniging zoekt met een sekte? Maar als hij in gebreke
blijft met zijn bewijsvoering, dan heeft hij zich schuldig
gemaakt aan verdachtmaking en zijns naasten eer en goed
gerucht niet naar vermogen bevorderd en derhalve gezon-
digd tegen het 9e gebod.

Da Zielhuis moet maar eerst eens informeerden.
Overigens: wij weten een voor het zending-
terrein zijner kerken bestemd persoon: lid van
de Partij van den Arbeid.

Communistische „Invloeds“-politiek.

„Paraat“ schrijft (10 Mei):

O, Heer schenk ons het „Vijfde Rijk“ want dit „Vierde“
is het „Derde“ gelijk.

De enorme druk, die in de Sowjet-zone wordt uitge-
oefend vindt een typische neerslag in het bovenstaande
schietgebedje. Is werkelijk de toestand van nu te verge-
lijken met de situatie vanaf 1933? Er zijn ongetwijfeld
punten van overeenstemming. Het is een bekend feit, dat
onder het Hitler-bewind geen persvrijheid bestond. Het
was niet mogelijk het regeringsbeleid van de nazi's te
critiseren. Het is in de Sowjet-zone thans evenmin mo-
gelijk, om in de pers vrij zijn mening over de regerings-
instanties — in casa — de afdelingen der communistische
partij, te uiten. Indien men in gesprekken zelfs al blijk
geeft van een openlijke afkeer van de communisten of van
het Rode Leger wordt men als „saboteur van de eenheid“
snel geliquideerd.

Ononderbroken worden tegenstanders van de commu-
nisten gedeporteerd.

Zo gevaarlijk als het was onder het nazi-bewind, om de
nazi's te laken, zo gevaarlijk is het nu om de communisten
te laken.

Een socialist, die zich op de vergadering van de S.P.D.
tegen de voorgenomen fusie en de vorming van de nieuwe
eenheidspartij verzette, werd na afloop van de vergadering
nageschoten.

In Dresden werd op een voorbereidende conferentie van
de vakbeweging door een communist de lijst van afgevaar-
digden voor het congres vervalst. In plaats van de namen
van 60 sociaal-democraten, die hij schrapt, stelde hij de
namen van 60 communisten. Het bedrog werd te laat be-
merkt. Maatregelen konden niet worden genomen, daar
niemand het zich kon veroorloven aangifte te doen.

K. S.